

18 de març – Josep Narro

Com a proposta d'activitat cultural en aquests dies de confinament, el MUME posa a l'abast del públic alguns dels seus fons.

Amb motiu de l'exposició "Art i exili. Artistes catalans de l'exili del 1939" que mostra una part del fons Narro al Museu de l'Empordà de Figueres, us proposem visualitzar tot el fons Narro del MUME.

Per conèixer amb més detall l'obra de l'il·lustrador exiliat Josep Narro, podeu consultar el fons que conservem al MUME a través d'aquest enllaç:

[http://www.museuexili.cat/index.php?](http://www.museuexili.cat/index.php?option=com_content&view=category&id=62&Itemid=267&lang=ca)

[option=com_content&view=category&id=62&Itemid=267&lang=ca](http://www.museuexili.cat/index.php?option=com_content&view=category&id=62&Itemid=267&lang=ca)

24 de març - Avel·lí Artís Gener

Com que els visitants no poden anar al MUME, intentarem que el MUME vagi a trobar als visitants i interessats per les programes d'activitats temporals del MUME.

Actualment està en curs l'exposició temporal: ART I EXILI. ARTISTES DE L'EXILI CATALÀ DEL 1939.

Durant uns dies intentarem fer-vos arribar els continguts i algunes imatges de l'exposició, per acostar-la al públic per via de les xarxes socials.

INTRODUCCIÓ

El gran èxode del 1939, motivat pel triomf franquista a la Guerra Civil, tingué un gran impacte a Catalunya. Inicià un exili que durà fins al final de la dictadura del general Franco, el 1977. Afectà milers de persones, entre les quals el mateix govern de la Generalitat i la flor i nata de la intel·lectualitat catalana i els artistes no en foren una excepció. L'exposició vol contribuir a recuperar-ne els noms més destacats i, sobretot, vol fer prendre consciència de la importància dels creadors exiliats en la conformació de l'art del segle XX. Hem partit de dos fons molt notables: la donació Abelard Fàbrega, del Museu de l'Empordà de Figueres (ME), i la de Josep Narro, del Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera (MUME). La importància del material escollit feu que la mosta tingués una doble seu, repartida entre els dos centres museístics esmentats.

Al MUME hi ha els següents artistes:

- AVEL·LÍ ARTÍS GENER (TÍSNER) (Barcelona 1912 - 2000).
- POMPEU AUDIVERT (L'Estartit, Baix Empordà, 1900 – Buenos Aires, 1977)
- PERE CALDERS (Barcelona 1912 – 1994)
- FRANCESC CAMPS-RIBERA (Barcelona, 1895 – 1991)
- ENRIC CLIMENT PALAHÍ (València 1897 – Ciutat de Mèxic 1980)
- MARCEL·LÍ PORTA (Barcelona, 1898 - Ciutat de Mèxic, 1959)
- ANTONI (TONI) SBERT CALLAO (Perpinyà 1937 – Los Angeles 2002)

Començarem per Avel·lí Artís Gener "Tísner" (Barcelona 1912 - 2000). Més conegut actualment com a escriptor i periodista, desenvolupà la seva activitat com a dibuixant (amb el pseudònim de Tísner), ja en la dècada dels anys trenta, en les revistes humorístiques de més èxit. Participà a la guerra civil del 1936-1939 en el bàndol republicà i es va haver d'exiliar el 1939. Fou internat al camp de Prats de Molló, d'on es fugà i passà a Tolosa de Llenguadoc. Seguidament s'exilià a Mèxic, on s'hi va estar gairebé vint-i-set anys, ja que no retornà a Barcelona fins al desembre de 1965. Hi desenvolupà una àmplia activitat artística: pintor, caricaturista, dissenyador i escenògraf per al teatre, el cinema i la televisió.

Conreà el periodisme, ja que col·laborà activament en la premsa de l'exili i dirigí la "Nova Revista" (1955-1958). A Mèxic inicià la seva trajectòria com a narrador, amb "556 Brigada Mixta" (1945).

25 de març - Pere Calders

Seguint amb l'anterior post, el segon dels artistes de l'expo "Art i exili" (comissariada per Enric Pujol) en què ens centrarem avui és Pere Calders, en el seu vessant més artístic, no tant conegut.

PERE CALDERS (Barcelona 1912 – 1994) fou un dels escriptors més populars de la segona meitat del segle XX, gràcies al gran èxit dels seus contes. Això ha ocultat la seva faceta de dibuixant. Va estudiar a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, Llotja (1929-1934). En aquella etapa, treballà junt amb el dibuixant txec Karel Cerny i començà a col·laborar a la premsa de l'època. En esclatar la guerra, junt amb el seu amic Avel·lí Artís Gener (Tísner), tingueren un paper clau en la

renovació de L'Esquella de la Torratxa. Als anys trenta signava els seus dibuixos amb el pseudònim de Kalders. Fou voluntari a l'exèrcit republicà i el 1939 es va exiliar primer a la República francesa i després a Mèxic, a instàncies del poeta Josep Carner. A Mèxic, no deixà la seva carrera literària i es casà, en segones noces amb Rosa Artís, germana de Tísner. També continuà la seva activitat com a dibuixant i dissenyador gràfic a la editorial UTEHA, empresa que no deixà fins al seu retorn a Catalunya el 1963.

26 de març - Pompeu Audivert

Seguint amb els anteriors post, el tercer dels artistes de l'expo "Art i exili" en què ens centrarem avui és Pompeu Audivert (L'Estartit, Baix Empordà, 1900 – Buenos Aires, 1977).

Fou un artista de reputació internacional i és considerat com un dels més grans gravadors d'Argentina. El 1911 va marxar amb els seus pares a Buenos Aires, on es va formar i es nacionalitzà argentí, sense tallar, però, amb les seves arrels catalanes. No fou un exiliat polític sinó un membre més de la gran emigració catalana a Amèrica iniciada a finals del segle XIX i que possibilità una base sòlida a l'exili del 1939. El 1932 va rebre un premi molt important al Saló d'Aquarel·listes i Gravadors de Buenos Aires. Aleshores, la seva obra era influïda pel surrealisme. Als anys quaranta, viatjà per Xile, Perú, Colòmbia i Mèxic (país on residí del 1944 al 1947). Durant el 1948-1950 féu diferents estades a Europa, sobretot a França i Bèlgica. Als anys seixanta féu un intent d'instal·lar-se a Catalunya, a Palamós, el 1969, però, a finals d'aquell mateix any, retornà a l'Argentina.

27 de març - Francesc Camps-Ribera

Continuem amb l'ampliació de continguts de l'exposició "Art i exili", amb l'artista FRANCESC CAMPS-RIBERA (Barcelona, 1895 – 1991).

Als anys vint ja s'havia guanyat un nom en el panorama artístic barceloní. Fou un dels impulsors de grup «Nou Ambient»(1919). El 1925 exposà a la Galeria Dalmau i als anys trenta féu part del grup dels evolucionistes, amb els qui exposà a Madrid el 1932. Aquell mateix any, féu part del Grup d'Artistes Independents. En esclatar la guerra civil del 1936-1939, fou membre del Consell de Belles Arts i Arts Aplicades de Catalunya. El 1937 s'exilià a França i el 1939 es va poder traslladar a Mèxic, on continuà la seva carrera artística en l'àmbit de la pintura, l'escultura, la ceràmica i el collage, però també de l'ensenyament (a l'Institut Nacional de Mèxic). El 1945 fundà el Circulo de Bellas Artes i col·laborà de

manera assídua a la premsa d'exili, sobretot a Pont blau. A la segona meitat dels anys setanta, es va instal·lar definitivament a Catalunya.

28 de març - Enric Climent Palahí

Continuem amb l'ampliació de continguts de l'exposició actual del MUME, "Art i exili. Artistes catalans de l'exili del 1939", amb l'artista ENRIC CLIMENT PALAHÍ (València 1897 – Ciutat de Mèxic 1980).

Els seus estudis formatius com artista els va fer a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles, de València. El 1919 es va poder traslladar a estudiar a Madrid a l'Escola de San Fernando. I el 1924 va anar a París durant dos anys. Un altre cop a Madrid, es vinculà a moviments d'avantguarda. Els anys trenta van marcar un període de prestigi creixent. No ha de sobtar, doncs, que fos un dels artistes escollits per ser presents al famós Pavelló de la República espanyola de l'Exposició de París del 1937. Exiliat el 1939, va arribar a Mèxic el 1940, on va restar-hi durant quaranta anys, fins a la seva mort, per bé que a partir del 1964 va fer estades sovintejades a Alacant. Poc temps després de la seva mort, el 1983, se li va fer una exposició monogràfica al Palau de Belles Arts de Mèxic i més recentment, el 2015, el Museu de la Ciutat de Mèxic li dedicà una retrospectiva.

30 de març

Art i exili

Post al blog 'Espai de dissidència', de l'historiador i escriptor Xavier Díez

Fer la crònica d'una exposició a la qual no has anat no sembla quelcom assenyat. Un dels preus a pagar per aquest estrany període és perdre't esdeveniments culturals als quals no pots faltar. És el que m'ha passat amb l'exposició que es va inaugurar i encetar al Museu de l'Empordà de Figueres i el Museu Memorial de l'Exili (el MuME) de la Jonquera. Comissariada pel meu bon amic, l'historiador (i també artista plàstic) Enric Pujol, consisteix en l'exhibició d'unes quantes desenes d'obres d'artistes que tenen com a nexa comú l'exili del 39.

L'exposició l'he pogut mirar mitjançant l'esplèndid catàleg -d'aquests que poden anar a la llibreria dels llibres bonics-, on es reproduïxen una bona colla d'obres de col·lecció d'artistes com Josep Bartolí, Josep Narro, Francesc Domingo, Roser Bru, Carme Cortés, Francesc Moreno Capdevila, Pompeu Audvert, Pere Calders, Avel·lí Artís Gener "Tísner", Francesc Camps-Ribera, Marcel·lí Porta, Enric Climent o Toni Sbert. Amb uns estils heterogenis, i una mirada profunda, les temàtiques hi van des de la crònica de la duresa dels camps de concentració francesos, fins a escenes costumistes dels seus països d'acollida.

Com succeeix amb l'exili del 39, amb el qual, com a país, encara mantenim elevats deutes, sovint alguns dels artistes catalans, dels que formaven part de les elits culturals del país, van tenir trajectòries professionals reconegudes i exitoses. Especialment a països com Estats Units, Xile, Brasil i molt especialment Mèxic, on els artistes catalans van exposar o insertar-se dins la indústria cultural dels seus respectius països.

Entenc que ha estat un encert aplegar aquest conjunt d'obres que són el recordatori de l'esforç que com a societat hem de fer per recuperar aquesta memòria pendent de l'exili, i si més no, establir tots aquests reconeixements, si més no, a títol pòstum, pendents com a una societat que hauria de tendir a recuperar la totalitat del seu passat.

<https://blocs.mesvilaweb.cat/xavierdiez/?p=270884>

30 de març - Marcel·lí Porta

Continuem amb l'ampliació de continguts de l'exposició "Art i exili", amb l'artista MARCEL·LÍ PORTA (Barcelona, 1898 - Ciutat de Mèxic, 1959).

En l'etapa de preguerra, ja despuntà com a dibuixant, cartellista i pintor, sobretot a la revista humorística L'Esquella de la Torratxa. Havia estudiat arts plàstiques a Barcelona i es féu molt popular als anys vint i trenta per la seva participació destacada en la bohèmia ciutadana de l'època. Participà en el I Saló d'Humoristes de Barcelona (1933) i en el Saló de tardor (1938). Als anys trenta, va pertànyer a l'anomenat «Grup dels sis» que aplegà destacats dibuixants com Lluís Elías Bracons, Hélios Gómez, Josep Bartolí i Shum (Alfons Vila Franquesa). Durant la Guerra Civil féu part del Sindicat de Dibuixants Professionals (SDP). Exiliat el 1939, es traslladà primer a Montpeller i després a Mèxic, on residí fins a la seva mort. Allà es dedicà a la il·lustració editorial, féu diferents exposicions i decorà locals com ara la Biblioteca de l'Orfeó Català de la capital mexicana.

31 de març - Antoni Sbert Callao

Continuem i acabem amb l'últim del seguit d'autors de l'exposició "Art i exili", amb l'artista ANTONI (TONI) SBERT CALLAO (Perpinyà 1937 – Los Ángeles 2002).

Fill del conseller de la Generalitat Antoni Sbert i Massanet, i de Pepita Callao, arribà a Mèxic amb el seus pares, el 1942. S'hi formà, per tant, com a persona i com a creador. No ha estat un pintor professional, sinó que la plàstica, segons Montserrat Galí, se la va prendre «com una activitat molt important a nivell personal, però mai com a font d'ingressos». Tot i això, la mateixa Galí, remarca que és «un pintor considerat en totes les històries de l'art mexicà que parlen de pintura abstracta». El mestratge d'altre autors fou decisiu en la seva orientació: «Tàpies és per a mi el gran mestre». Professionalment, Sbert despuntà en el món del cinema mexicà com a realitzador, guionista i fins i tot actor ocasional. El vincle personal amb Abelard Fàbrega i la seva esposa Joana Just fou ben estret i serví perquè no es desvinculés ni de la cultura ni de la llengua catalanes.